



PARLIAMENT
OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

DIRA GORE

**LENTŠU
LA GAGO**

LE KWAGALE

Mekgatlo ka moka yeo e nago le kgahlego, batho ka bonoši le/goba ka seboka ba laletšwa go tšea karolo ka go ditheetšo tša setšhaba ka tekololeswa ya karolo ya 25 ya Molaotheo, go thuša CRC.

CRC e dira boipiletšo bja gore dikakanyo tša gago di ithekge godimo ga dipotšišo tše:

- Naa Karolo ya 25 ya Molaotheo e šitiša tšeelo ya naga ka ntle ga go phumula diatla?
- Naa ke diphetogo tšeo o ratago go ka di bona gore karolo ya 25 ya Molaotheo e phethagatšwe ka kgonthe?

NAA KAROLO YA 25 YA MOLAOTHEO KE ENG?

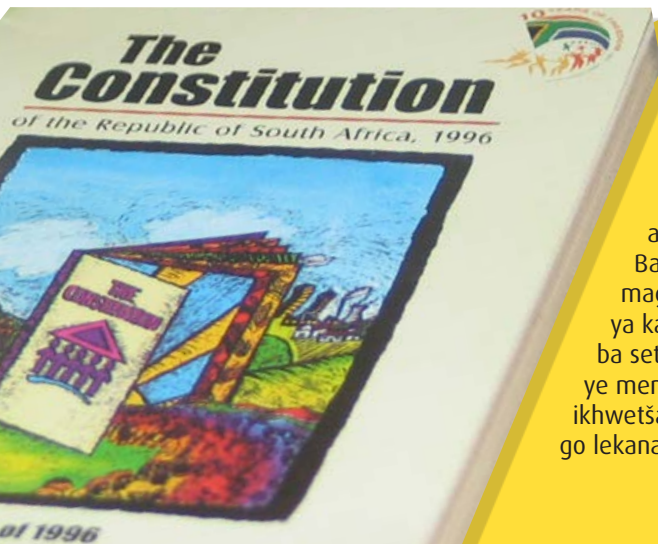
Karolo ya 25 ya Molaotheo e tumile ka go bitšwa gore ke tlelose ya thoto ka go Molaotheo. Tlelose ye go boletšwego ka yona e fa magato ao a swanetšego ao a tla go latelwa ge Mmušo o tšea sephetho sa go tšeela batho goba dikhamphani thoto go ya ka kgahlego ya setšhaba. Tshepetšo yeo Mmušo o tšea go naga go ya ka kgahlego ya setšhaba e tsebe ga bophara gore ke tšeelo.

Tšeelo ya thoto go ya ka kgahlego ya setšhaba e ka akaretša go šomiša naga go aga diphaephe tša meetse, dintlo, ditsela, tsošološo ya naga le mabaka a tša temo, magareng ga tše dingwe,

Karolo ya 25 ya Molaotheo e tšwela pele ka gore kgahlego ya setšhaba e akaretša boikgafo bja setšhaba go tsošološa naga le go tliša phihlelelo ya go lekalekana go didirišwa ka moka tša tlhago tša Afrika Borwa.

Bobedi bja Ngwako wa Bosetšhaba le Lekgotla la Bosetšhaba la Diprofense di sa tšwa go tšea sephetho sa go laela Komiti yeo e Ikemego ya Mohlakanelwa ka Tekololeswa ya Molaotheo ("CRC"), go eleletša ka tekoleswa le kgonagalo ya phetošo ya karolo ya 25 ya Molaotheo, go kgontšha Mmušo go tšea thoto, go akaretšwa naga go ya ka kgahlego ya setšhaba, ka ntle ga phumula diatla.

NAA KE KA LEBAKA LA ENG TEKOLELSWA YA KAROLO YA 25 YA MOLAOTHEO E DIRWA KA?



Ka lebaka la ditshepetšo tša kgethologanyo, bathobaso ba ile ba amogwa naga go šomišwa ditsekana tša go fapana tša molao le dipholisi, go akaretšwa Molao wa Naga wa Badudi ba setlogo wa 1913, magareng ga ye mengwe. Go ya ka Molao wa Naga wa Badudi ba setlogo wa 1913 le melao ye mengwe, bathobaso ba ile ba ikhwetša ba na le naga ye nnyane ya go lekana 13% ya bogolo bja palomoka

ya naga ka Afrika Borwa. Tekolo ya bjale ya naga e re MaAfrika ba na le naga ya go ba ka tlase ga 2% ya dinagamagae, le ka tlase ga 7% ya naga ya sekgoweng. Se se ra gore molao wa ka morago ga aparteiti o paletšwe ke go rarolla pharela ya gore Mmušo o abe naga, ka gore ke feela 8% ya naga yeo e ilego ya boetšwa morago go bathobaso go tloga ngwageng wa 1994.

Hlokomela molao pele le ka morago ga temokrasi

Molao wa Naga wa 1913

Yo a nyakago go rekiša a ka rekiša le yo a nyakago go reka a ka reka(pholisi)

Molao wa Tšeelo 1975

Molao wa Ditokelo tša Poetšo ya Naga wa 1994

Phetošo ya Molao wa Katološo ya Tšhireletšego ya Go dula Lefelong wa 1997

NAA KE MANG A NAGO LE MAIKARABELO A TEKOLELESWAYE?

Palamente e laetše CRC bjalo ka ge e hlhlwa ke Melawana ya Mohlakanelwa ya Palamente ya Afrika Borwa, Melawana ya Mohlakanelwa ya 97-103 go swara ditheetšo tša setšhaba ka karolo ya 25 ya Molaotheo. Seo se tlogo latela ke gore Komiti e tla eleletša dikakanyo ka moka tša setšhaba, ya di sekaseka gomme ya tšea sephetho sa gore ke nnete e swanetše go fetoša karolo ya 25 ya Molaotheo, go fa sebaka sa tšeelo ya thoto, ka ntle ga phumula diatla, go akaretšwa naga.

NAA O KA TŠEA KAROLO BJANG KA GO TEKOLELESWA YE?

Mekgatlo ka moka yeo e nago le kgahlego, batho ka bonoši le/goba ka seboka ba laletšwa go tšea karolo ka go ditheetšo tša setšhaba ka tekoleleswa ya karolo ya 25 ya Molaotheo, go thuša CRC. CRC e dira boipiletšo bja gore dikakanyo tša gago di ithekge godimo ga dipotšišo tše:

- Naa Karolo ya 25 ya Molaotheo e šitiša tšeelo ya naga ka ntle ga go phumula diatla?
- Naa ke diphetogo tšeo o ratago go ka di bona gore karolo ya 25 ya Molaotheo e phethagatšwe ka kgontho?

NAA GO DIREGA ENG KA MORAGO GA DITŠHIŠINYO?

Ka morago ga ditšhišinyo, CRC e tla latela tshepetšo ye e latelago gammogo le dinako tšeo di beilwego:



NAA TEKOLELESWA YE E TLA GO HOLA BJANG?

- Kgotlo goba kakanyo ya gago e ka ba le khuetšo ya gore go be le kgonagalo ya diphetogo tšeo di tla go akaretšwa ka go pego yeo e tlogo alwa ke Komiti pele ga Palamente.
- Go latela tshepetšo ya go hlama molao woo o dumelelago Mmušo go tšea naga ka ntle ga tefo.
- O tla tseba gore Mmušo o na le maatla a go tšea naga go hola setšhaba, e se go badudi, batho ka bonoši goba mekgatlo.
- Matšatši a tla bewa go ya ka lenaneo la Palamente.